

ZAJÍMAVÉ SPOLEČENSTVO SE *SPHAGNUM SUBNITENS* V KRUŠNÝCH HORÁCH An interesting community with *Sphagnum subnitens* in the Krušné hory Mts

Petra Hájková

Masarykova Univerzita, katedra botaniky Přírodověd. fak., Kotlářská 2, CZ-611 37 Brno
e-mail: buriana@sci.muni.cz

Abstract: *Sphagnum subnitens*, a threatened species of Czech bryoflora, has been recorded in the Krušné hory Mts on a moderately rich spring fen (*Sphagno-Tomenthypnion* alliance) and on a peat bog with seepage of ground water.

Při jedné z exkurzí letošních bryo-lichenologických dnů v Krušných horách jsme navštívili i přírodní rezervaci Rýžovna. Zde se na několika místech na čedičovém podloží vytvořila maloplošná minerálně bohatší prameniště. Na jednom z nich jsme zaznamenali zajímavé společenstvo s druhem *Sphagnum subnitens*.

Celkové druhové složení tohoto společenstva, které lze přiřadit ke svazu *Sphagno warnstorfiani-Tomenthypnion nitentis*, ukazuje fytoocenologický zápis. *Sphagnum warnstorffii*, které je charakteristickým druhem tohoto svazu, zde nahradil právě druh *Sphagnum subnitens*. Spolu s ním rostou další mechy *Sphagnum teres*, *Aulacomnium palustre*, *Campylium stellatum*, *Warnstorfia exannulata* apod. Z nich poslední dva jsou v území také poměrně vzácné, stejně jako cévnaté rostliny *Parnassia palustris* a *Swertia perennis*. Dále jsou zde zastoupeny druhy vyžadující tekoucí vodu, např. *Cardamine amara* či *Riccardia multifida*. Mimo snímek roste i *Montia hallii*. Dominanty v bylinném patře tvoří *Carex panicea* a *Eriophorum angustifolium*, což jsou druhy s širokou trofickou amplitudou.

Krušné hory, Boží Dar - PR Rýžovna, minerotrofní prameniště, sklon 1-2°, plocha 3 x 2 m, E₁: 80%, E₀: 90%, E: 95%; 4. 10. 2000; *Sphagnum subnitens* det. P. Hájková, M. Hájek, V. Melichar; rev. K. Rybníček.

E₁: *Carex panicea* 3, *Molinia coerulea* 2a, *Eriophorum angustifolium* 2b, *Cardamine amara* +, *Swertia perennis* 1, *Comarum palustre* +, *Agrostis canina* +, *Carex demissa* 2a, *Carex rostrata* 1, *Drosera rotundifolia* +, *Equisetum sylvaticum* +, *Parnassia palustris* +, *Pinguicula vulgaris* +,

E₀: *Warnstorfia exannulata* 2b, *Riccardia multifida* 2a, ***Sphagnum subnitens* 2b**, *Campylium stellatum* 3, *Calliergonella cuspidata* 1, *Aulacomnium palustre* +, *Aneura pinguis* +, *Philonotis fontana* +, *Sphagnum teres* +.

Rašelink *Sphagnum subnitens* ze sekce *Acutifolia* se vyznačuje silným kovovým leskem, kterým je nápadný už v terénu. Lodyžní listy jsou špičaté, podobné jako u *Sphagnum capillifolium* s.str., lalocysty jsou však 3-4x dělené a beze vzpěr (Lange 1982). Celkové rozšíření v Evropě je haděno boreálně-oceanicky, což zahrnuje severní, střední a západní Evropu, do kontinentální části už nezasahuje (cf. Daniels et Eddy 1990). Na našem území je historicky udáván např. z Krušných hor, Šumavy, Jeseníků a Krkonoší, (cf. Pilous 1971). Známy je ze Slovenska, kde se vyskytuje na minerotrofních rašeliništích, a to často s mechy *Sphagnum contortum*, *S. teres*, *S. warnstorffii* a *Paludella squarrosa* (Háberová et Hájek 2000, in press.).

Tento rašelink je u nás poměrně vzácný, figuruje i v červeném seznamu rostlin jako ohrožený (Váňa 1995). Na lokalitě PR Rýžovna znám nebyl, i když jinde se v území dříve roztroušeně vyskytoval (Kästner a Flössner 1933; Váňa 1966, 1967a-b), a to na maloplošných, minerálně bohatších prameništích. Takových stanovišť není v Krušných horách mnoho, pouze v oblastech čedičových kopců (Melichar, ústní informace). To, že neexistují žádné novější údaje o výskytu *Sphagnum subnitens* z této oblasti, lze snad přisoudit jeho makroskopické podobnosti

se *Sphagnum warnstorffii* a možné záměně. Při nedávné další návštěvě Krušných hor se podařilo M. Hájkovi a V. Melicharovi objevit další lokalitu *Sphagnum subnitens*, fytoocenologický snímek však pro pokročilou roční dobu nebylo možné pořídit. Jedná se o minerálně bohatší okraj nevytěžené části Perninského vrchoviště, který je sycený i bočními prameny. Na sušších místech dominuje *Molinia caerulea*, na zvodnělých místech se *Sphagnum subnitens* dominuje *Eriophorum angustifolium* a v mechovém patře se vyskytují *Sphagnum papillosum* a *S. tenellum*. V podobně oligotrofním společenstvu uvádí *Sphagnum subnitens* ze Slepého plesa ve Vysokých Tatrách Viceníková (1998).

Poděkování

V. Melicharovi a M. Hájkovi děkuji za spolupráci v terénu a pročetí textu. Má účast na bryologicko-lichenologických dnech a technická výpomoc M. Hájka byly podpořeny grantem GAČR 206/99/1240.

Literatura

- Daniels R.E. et Eddy A. (1990): Handbook of European Sphagna. Ed. 2. – Huntingdon.
- Háberová I. et Hájek M. (in press): Scheuchzerio-Caricetea fuscae. – In: Valachovič M., ed., Rastlinné spoločenstvá Slovenska. 3. Mokradná vegetácia, Veda, Bratislava.
- Kästner M. et Flössner W. (1933): Die Pflanzengesellschaften der erzgebirgischen Moore. – In: Kästner M., Flössner W. et Uhlig J., Die Pflanzengesellschaften des westsächsischen Berg- und Hügellandes, tom. 2, Dresden.
- Lange B. (1982): Key to northern boreal and arctic species of Sphagnum, based on characteristics of the stem leaves. – *Lindbergia* 8: 1-29.
- Pilous Z. (1971): Bryophyta. Mechorosty. Sphagnidae. Mechy rašeliničkové. – In: Flora ČSSR, řada C, sv. 1, Praha.
- Váňa J. (1995): Předběžný seznam ohrožených mechorostů České republiky. II. Mechy (Bryophyta). – *Preslia*, Praha, 67: 173-180.
- Váňa J. (1966): Mechorosty rašelinišť v okolí Hory Sv. Šebestiána v Krušných horách II. (Musci). – *Preslia*, Praha, 38: 208-213.
- Váňa J. (1967a): Mechorosty rašelinišť v oblasti Boží Dar - Horní Blatná - Pernink v Krušných horách. – *Preslia*, Praha, 39: 97-105.
- Váňa J. (1967b): Mechorosty rašelinišť v oblasti Cínovec - Fláje v Krušných horách. – *Preslia*, Praha, 39: 432-435.
- Viceníková, A. (1998): Lesné spoločenstvá glaciálno-fluviálnych sedimentov Podtatranskej kotliny. – Ms. [Kand. dizert. práca; depon in PrF UK Bratislava].

PRAMENIŠTNÍ FYTOCENÓZY S PŘEVAHOU MECHOROSTŮ VE STRÁŽOVSKÝCH VRŠÍCH

The spring phytocoenosis with dominant bryophytes in the Strážovské vrchy Mts

Michal Hájek

Masarykova Univerzita, katedra botaniky Přírodověd. fak., Kotlářská 2, CZ-61137 Brno
e-mail: hajek@sci.muni.cz

Abstract: Three plant communities with physiognomic prevalence of bryophytes were distinguished within the *Montio-Cardaminetea* class in the Strážovské vrchy Mts (Western Carpathians, Slovakia): the *Eucladietum verticillati* (first time reported from Slovakia), the *Cratoneuretum filicino-commutati* and the *Aneura pinguis-Cratoneuron filicinum* community. The communities differ in slope degree, insolation and depth of running water.